

asetetaan polttonesteitä koskevia kilpailukiello- ja yksinostovelvoitteita. Yksi sopimus koskee Nesteen omistamia ja vähittäiskauppiaan pitämiä huoltoasemia. Toinen sopimus koskee Nesteen polttonestetoimituksia vähittäiskauppiaan omistamille ja pitämille huoltoasemille (itsenäiset huoltoasemat), jotka toimivat Nesteen tuotemerkin alla. *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* julkaistiin ilmoitus, jossa pyydettiin asianomaisilta kolmansilta huomautuksia ilmoitetuista sopimuksista ⁽³⁰⁾.

Tutkimuksen aikana komissio totesi, että Nesteen markkinaosuus polttonesteiden vähittäiskaupan markkinoilla Suomessa ei ylittänyt ryhmäpoikkeusasetuksessa säädettyä 30 prosentin raja-arvoa. Komissio tarkasteli kuitenkin, olisiko ryhmäpoikkeuksen soveltaminen peruttava tässä tapauksessa ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan mukaisesti Nesteen ja sen kilpailijoiden tekemien, samankaltaisia kilpailukiello- ja/tai yksinostovelvoitteita sisältävien sopimusten rinnakkaisten verkostojen kumulatiivisen markkinoita sulkevan vaikutuksen vuoksi.

Delimitis-tuomiota ⁽³¹⁾ soveltaen komissio totesi, että polttonesteiden toimittajilla oli todellisia mahdollisuuksia tulla markkinoille tekemällä sopimuksia toimittajaa vaihtavien itsenäisten huoltoasemien kanssa tai perustamalla uusia huoltoasemia. Keskimäärin 20 prosenttia itsenäisten huoltoasemien kanssa tehdyistä polttonesteiden toimitussopimuksista tulee joka vuosi uusittavaksi. Komissio pani merkille Suomessa lisääntyvän suuntauksen kohti innovatiivista jakelukanavaa, toisin sanoen miehittämättömiä asemia, jotka vaativat vähemmän investointeja ja pienemmän myyntimäärän ollakseen kannattavia, sekä suuret potentiaalit omaavan innovatiivisen jakelukanavan (supermarkettien pitämät huoltoasemat) kehittämisen Suomessa. Komissio totesi, että uudet tulokkaat olivat pystyneet näiden mahdollisuuksien avulla tulemaan menestyksekkäästi Suomen polttonesteiden vähittäiskaupan markkinoille.

Näin ollen komissio totesi hallinnollisella kirjeellä, että ilmoitetut sopimukset kuuluivat ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan sillä edellytyksellä, että itsenäisten huoltoasemien ⁽³²⁾ osalta noudatetaan tiukasti ryhmäpoikkeusasetuksen 5 artiklan a alakohdassa säädettyä kilpailukiellovelvoitteen viiden vuoden enimmäiskesto. Tätä tarkoitusta varten komissio vaati Nestettä yhdenmukaistamaan joidenkin itsenäisten huoltoasemien kanssa Nesteen diesel-automaattien sijoituspaikasta (ilmoitus ei koske näitä sopimuksia) tekemiensä maanvuokraussopimusten keston polttonesteen toimitussopimuksen keston kanssa. Tämän vaatimuksen tavoitteena oli ehkäistä kaikki esteet, jotka ovat voineet rajoittaa itsenäisten huoltoasemien vapautta vaihtaa toimittajaa sopimuksen irtisanomisen jälkeen.

BP Lubricants ⁽³³⁾

Arvioidessaan ilmoitusta ⁽³⁴⁾, jonka BP plc teki tietyistä moottoriajoneuvojen korjaamoiden kanssa kaikissa jäsenvaltioissa tekemistään sopimuksista, komissiolla oli tilaisuus määrittää uudelleen ryhmäpoikkeuksen ulkopuolelle jääviä vertikaalisia rajoituksia koskeva politiikkansa ja soveltaa sitä. Ilmoitetut sopimukset kuuluvat nykyisin moottoriajoneuvoalan ryhmäpoikkeusasetuksen N:o 1400/2002 soveltamisalaan. Ne koskevat huoltopalveluihin toimitettavia voiteluaineita ja niissä yhdistetään lainoja

⁽³⁰⁾ EYVL C 70, 19.3.2002

⁽³¹⁾ Asia C-234/89, Stergios Delimitis v. Henniger Bräu (Kok. 1991, s. I-935).

⁽³²⁾ Nesteen omistamien ja vähittäiskauppiaan pitämien huoltoasemien osalta viiden vuoden rajoitusta ei sovelleta, jos kilpailukiellovelvoitteen kesto ei ylitä aikaa, jonka liiketilat ja maa ovat vähittäiskauppiaan käytössä.

⁽³³⁾ COMP/F2/38.730.

⁽³⁴⁾ Neuvoston asetuksen N:o 17 2 ja 4 artiklan mukainen ilmoitus. Ks. ilmoituksesta julkaistu ennakkoilmoitus, EUVL C 126, 28.5.2003.

tai muita kannustimia vähimmäisostovelvoitteeseen, joka käytännössä vastaa suurinta osaa korjaamon tarpeesta tai jopa koko tarvetta viiden vuoden ajanjaksolla. Näin ollen kyse on epäsuorasta kilpailukieltovelvoitteesta. Näitä sopimuksia käytetään alalla laajasti. BP:n ilmoittamien velvoitteiden kaltaiset epäsuorat kilpailukieltovelvoitteet kuuluvat kuitenkin ryhmäpoikkeuksen soveltamisalaan vertikaalisista rajoituksista annetun asetuksen N:o 2790/1999 5 artiklan a alakohdan nojalla, mutta eivät alakohdaisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Useat toimialajärjestöt olivat tämän vuoksi ottaneet yhteyttä kilpailun pääosastoon pyytäen opastusta siitä, mikä niiden sopimusten asema on moottoriajoneuvoalan ryhmäpoikkeusasetuksella luodussa uudessa järjestelmässä.

BP:n sopimusten arviointi osoitti, että useissa jäsenvaltioissa sopimukset eivät todennäköisesti rajoittaneet kilpailua tuntuvasti. Silloin kun 81 artiklan 1 kohdan soveltaminen oli mahdollista, näytti siltä, että vaikka sopimukset eivät täyttäneet sovellettavan ryhmäpoikkeusasetuksen edellytyksiä, 81 artiklan 3 kohtaa voitiin soveltaa tapauskohtaisesti rajoituksiin siinä muodossa kuin ne esiintyivät lähes kaikissa muissa jäsenvaltioissa. BP ei muun muassa ollut määräävässä asemassa, se toimitti ainoastaan pienen osan kaikista korjaus- ja huoltopalvelujen tarjonnassa tarvittavista tuotteista eikä se soveltanut muita rajoituksia, jotka olisivat suurettaneet ilmoitetun kilpailukieltovelvoitteen kielteisiä vaikutuksia. Lisäksi BP myös muutti ilmoitusta yhdenmukaistaakseen ilmoitetut sopimukset vertikaalisia rajoituksia koskevan komission politiikan⁽³⁵⁾ kanssa niissä jäsenvaltioissa, joissa seuraavat kaksi kumulatiivista edellytystä täyttyvät:

- BP:n markkinaosuus ylittää 30 prosenttia,
- jos BP:n ilmoittamien rajoitusten kanssa samantapaisia kilpailuvaikutuksia aiheuttavien rajoitusten rinnakkaiset verkostot kattavat vähintään 30 prosenttia merkityksellisistä markkinoista, BP:n ”sidottu markkinaosuus” on yli 15 prosenttia.

Näissä jäsenvaltioissa BP sitoutui antamaan ostajille, joita ilmoitetut sopimukset sitovat, oikeuden irtisanoa sopimukset kuuden kuukauden irtisanomisajalla sen jälkeen, kun sopimusten voimaantulosta on kulunut kaksi vuotta, ja tiedottamaan niille tästä. Syyskuussa kilpailun pääosasto lopetti asian käsittelyn hallinnollisella kirjeellä ja ilmoitti voiteluainealan toimialajärjestöille, että se aikoo soveltaa edellä mainittuja periaatteita vastaavanlaisiin sopimuksiin.

Sähköinen viestintä

T-Mobile Deutschland / O₂ Germany – Verkon yhteiskäyttöä koskeva puitesopimus ⁽³⁶⁾ ja *O₂ UK Limited / T-Mobile UK Limited – Yhdistyneen kuningaskunnan verkon yhteiskäyttöä koskeva sopimus* ⁽³⁷⁾

Komissio teki 30. huhtikuuta ja 16. heinäkuuta poikkeuslupapäätökset, joissa määritetään matkaviestintäoperaattoreille verkon yhteiskäytön muodossa sallitun yhteistyön laajuus Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Saksassa. T-Mobile ja mmO₂ olivat helmikuussa 2002 ilmoittaneet kahdesta sopimuksesta, joissa sovittiin osapuolten yhteistyöstä verkon yhteiskäytön muodossa rakennettaessa kolmannen sukupolven (3G) matkaviestintäverkkoja.

⁽³⁵⁾ Komission tiedonanto – ”Suuntaviivat vertikaalisista rajoituksista” (EYVL C 291, 13.10.2000, s. 1; yhden tuotemerkin määräämisen tai kilpailukieltojärjestelyjen osalta ks. 138–158 kohta ja erityisesti 156 kohta). Ks. kilpailun pääosaston julkaisema esite komission asetuksista N:o 1400/2002, kysymys 17.

⁽³⁶⁾ COMP/C1/38.369, EUVL L 75 12.3.2004, lehdistötiedote IP/03/1026, 16.7.2003.

⁽³⁷⁾ COMP/C1/38.370, EUVL L 200 7.8.2003, lehdistötiedote IP/03/589, 30.4.2003.

COMP/C1/38.369, EUVL L 75 12.3.2004, lehdistötiedote IP/03/1026, 16.7.2003.